

Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași
Facultatea de Filosofie și Științe Social-Politice

Universitatea de Arte
George Enescu
Iași

TEZĂ DE DOCTORAT

IMAGINARUL PELICULAR ȘI RELAȚIILE DE PUTERE. O FILOSOFIE A UTOPIEI ȘI DISTOPIEI CINEMATOGRAFICE

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

COORDONATORI:

Prof. Univ. Dr. George Virgil Bondor

Prof. Univ. Dr. Ioan Alexandru Tofan

Prof. Univ. Dr. Călin Ciobotari

STUDENT-DOCTORAND:

Ioan Mateiciuc

2025

CUPRINS

ARGUMENT/ 2

CAPITOLUL I - CONCEPTE ȘI DELIMITĂRI/ 10

1.1. Utopie, distopie și putere. Observații preliminare/ 10

1.1.1. Utopia/ 10

1.1.2. Distopia/ 20

1.1.3. Puterea/ 29

1.2. Mecanisme și patternuri în universurile utopice/ 40

1.2.1. Suspendarea neîncrederii/ 47

1.2.2. Cinematografie și literatură - pentru o completare a realității/ 51

1.3. Structuri și deviații ale „lumilor” utopice/ 58

1.3.1. Imaginar social vs. imaginar estetic/ 64

CAPITOLUL II - POLITICI ALE REALITĂȚII ÎN CINEMATOGRAFIE/ 69

2.1. Realismul cinematografic/ 69

2.1.1. Realismul magic: limita întâlnirii dintre real și
imaginar/ 76

2.2. Realitatea peliculară/ 84

2.2.1. Realitatea peliculară și regimul estetic/ 98

2.3. Limitele realității peliculare/ 103

2.3.1. Orașul/ 107

2.3.2. Insula/ 114

2.3.3. Labirintul/ 118

2.4. Portaluri și treceri în cinematografie/ 123

CAPITOLUL III - IMAGINARUL PELICULAR CA PROCES/ 133

3.1. Imagine și imaginar în cinematografie/ 133

3.1.1. Problema adevărului în imaginea-mișcare/ 144

3.1.2. Ontologia imaginii de cinema/ 149

3.2. Imaginea cinematografică și virtualitatea. O
perspectivă fenomenologică/ 158

3.3. Altfel de spații/ 174

3.3.1. Metalepsă și cinematografie/ 183

3.3.2. Corpul în imaginarul pelicular/ 189

3.3.3. Utopiile identității/ 194

CONCLUZII/ 202

BIBLIOGRAFIE/ 210

PUBLICAȚII/ 226

FILMOGRAFIE/ 227

ARGUMENT

Proiectul de cercetare „Imaginarul pelicular și relațiile de putere. O filosofie a utopiei și distopiei cinematografice” își dorește să producă o dezbatere filosofică asupra realității cinematografice cu o deschidere polemică către o direcție de analiză inițiată prin suprapunerea unor teorii precum cele ale lui Bazin, Deleuze, Foucault sau Wunenburger, pe o linie de gândire mixtă, deși foarte ofertantă, nu suficient de prospectată în mediul universitar național, la intersecția dintre filosofie și arte. Cercetarea capătă relevanță prin faptul că relația dintre cinematografie și filosofie este de mult timp recunoscută în cadrul cercetării academice europene ca fiind esențială pentru înțelegerea modului în care filmul, operând exclusiv prin mijloacele sale expresive - în special imaginea, reușește să producă forme de reflecție comparabile cu cele filosofice. Astfel de demersuri pot genera nu doar efecte teoretice semnificative, dar și contribuții majore la deschiderea unor noi direcții de cercetare interdisciplinară, marcate

de o puternică dimensiune culturală. Numeroasele încercări ale cinematografilei de a genera, prin propriile sale mijloace expresive - imaginea în mișcare, montajul, ritmul, sunetul și structura narativă - un tip de reflecție care să funcționeze în mod analog cu discursul filosofic, dezvăluie aspirația filmului de a deveni un mediu capabil să formuleze idei, concepte și problematici existențiale într-o manieră specific vizuală, nu doar un vehicul estetic.

O astfel de perspectivă asupra cinematografului poate oferi resorturi pentru a înțelege evoluția fenomenului relaționării dintre cinema și filosofie (ca idei și ca modalități de reprezentare, dar și ca interese de autoritate, raporturi instituite, depășirea unor limite etc.), precum și a realităților sociale contemporane. Bunăoară, la nivel de realitate peliculară atenția este deplasată dinspre un instrumentar specializat, cel al esteticii cinematografice, către unul generat de forme discursive (unul al unicității narațiunilor filmice), instrumentalizate tehnic, cu accente pe prevalența imaginii ca fapt natural de discurs al conștiinței umane și pe o relație existentă între discurs și o instanță ordonatoare a acestuia.

Cercetarea însumează mai multe planuri de dezbatere, însă principala preocupare a proiectului este aceea de a interoga măsura în care realitatea peliculară a universurilor posibile, proiectate prin intermediul utopiilor și distopiilor cinematografice, are capacitatea de a modifica sau de a produce perturbări la nivelul realității imediate (schimbarea peisajului social, implicații politice la nivel de praxis, nu doar de logos etc.)

Proiectul vizează sondarea spațiilor aparținând imaginarului pelicular din perspectiva utopiei și distopiei cinematografice și își propune să construiască o formă de discurs despre noile realități pe care filmul le generează, ținând seama de mai multe variabile foarte importante în acest orizont de analiză: relațiile de putere, arhitectura imaginarului pelicular, unicitatea discursului filmic, ontologia imaginii-mișcare, raportul identitate-autenticitate, manipularea prin imagine, relația cu virtualitatea etc. Felul în care lumile utopice se constituie și își stabilesc arhitectura, îndrăznesc să cred că este definitorie pentru modul în care funcționează această capacitate a realității concrete de a (de)simula realitatea

peliculară, de a o orienta către virtualitate prin deconstrucție și mai apoi de a o (re)organiza după propriile principii și nevoi de funcționare. Pierderea identității prin această orientare către un alt posibil pare a fi una dintre mizele majore ale cercetării.

METODOLOGIE

Într-un câmp comun de analiză, vom alătura două tradiții metodologice care deși par foarte diferite, ele operează cu elemente comune. Atât fenomenologia cât și imaginarul folosesc instrumentare complementare. În fiecare dintre cele două cazuri, obiectul analizei este imaginea cinematografică, fie că este privită ca spațiu ficțional sau ca o configurație simbolică, această imagine va fi abordată ca fenomen (trăibil), ca o formă a prezenței în lume, nu o vom trata ca pe un obiect pur exterior.

Bunăoară, imaginarul pelicular nu se va rezuma doar la ceea ce produce actul percepției la nivel de sistem cognitiv. El va dezbate o sumă a imaginilor și reprezentărilor despre lume pe care filmul le rulează. Imaginarul crește, descrește, se dezvoltă și devine

purtător al unor momente de maxim și de minim. În astfel de momente de creștere și descreștere, utopiile și distopiile cinematografice oferă privitorilor posibilitatea să sondeze în jurul unui imaginar pulsional și al unei lumi simbolice, ambele constituite în preajma unui limbaj și a unei gramatici ale imaginarului care nu țin de provizorat. Sistemul cognitiv asociat celui perceptiv creează o imagine individuală a lumilor posibile, care între anumite limite, pot fi considerate drept realitate imediată și pot perturba echilibrul social existent.

Metodologia imaginarului de care uzităm, fie în tradiția lui Sartre, Ricoeur, Durand sau Wunenburger, presupune o lectură a imaginilor privite mai întâi ca arhetipuri, cu o direcționare către formule de matrici culturale, mitologii personale sau colective. Acest tip de metodologie se sprijină pe ideea că imaginea nu este o copie a realului, ea devine mai degrabă o expresie a unei altfel de gândiri asupra lumii - o gândire de tip cinematografic. În schimb, metodologia de tip fenomenologic, în linia lui Husserl, Heidegger sau Merleau-Ponty, refuză să considere imaginea drept reprezentare și propune ca și completare la cea a

imagnarului un tip de descriere a modului în care aceasta se dă în conștiință ca intenționalitate, emoție sau percepție (ca spațiu al lumii).

Relația dintre cele două metodologii este expusă pe deplin în câmpul de analiză al sensibilului, acolo unde imaginea nu mai este nici simbol fix, nici dat perceptiv pur, imaginea este transpusă într-o formă afectivă de experiență. În această combinație, acolo unde imaginarul oferă conținutul simbolic, fenomenologia propune modelul de apariție al acestui tip nou de conținut (dinamica dintre *ceea ce vedem* și felul în care *ceea ce vedem se dă vederii*). Acolo unde imaginarul întreabă „ce” se manifestă (oraș, labirint, insulă, vis etc.), fenomenologia răspunde „cum” este trăit ceea „ce” se manifestă și face vizibilă tensiunea afectivă. Prin urmare, cele două metode nu doar că pot coexista, ele pot și funcționa pe un fundal critic comun în care imaginarul oferă sens, iar fenomenologia redă tonul de adevăr al trăirii acestui sens. Împreună, ele deschid o nouă cale către o hermeneutică extinsă a imaginii. Practic, alăturăm *ce spune imaginea* cu *ce conține imaginea* și obținem *cum se simte imaginea*.

Axată și pe analiza imaginii cinematografice în epoca virtualizării, teza de față nu urmează o singură direcție teoretică rigidă. Ea încearcă să construiască un cadru metodologic plural în care să se intersecteze mai multe curente ale gândirii filosofice contemporane. Acest eclectism nu este doar asumat, el este necesar, dată fiind natura obiectului de cercetare - imaginea cinematografică - care nu mai este astăzi un simplu „text vizual”. Ea reprezintă suma unui cumul de structuri afective, spațiale, ideologice și perceptive care solicită multiple niveluri de cunoaștere și înțelegere.

GRAMATICA ȘI LECTURA FILMELOR

Analizele cinematografice propuse în această teză sunt traversate într-o primă instanță de o abordare structuralistă în care spațiul cinematografic este înțeles ca având o configurație semnificativ închisă, guvernată de reguli, coduri și funcții. Astfel, elemente precum labirintul, insula sau orașul nu sunt tratate ca simple decoruri. Ele intervin în arheologia filmelor ca fiind structuri simbolice repetitive organizate în jurul unui conflict între subiectul propus și sistemul în interiorul

căruia subiectul propus se desfășoară. Spațiile pe care utopiile și distopiile cinematografice le inventează devin scenografii arhetipale ale inițierii sau rătăcirii, ale selecției sau excluderii în care narativul funcționează ca o „coregrafie a sensului”. Totuși, pe măsură ce gramatica vizibilului este destabilizată de esteticile contemporane, lectura cinematografică se deplasează într-o direcție poststructuralistă. Prin apelul susținut la conceptele deleuziene (*image-timp, afect, devenire*), baudrillardiene (*simulacru, hiperrealitate*) sau foucauldiene (*spații heterotopice, regimuri de vizibilitate*), interpretarea filmelor refuză stabilitatea unui anume sens și deschide imaginea către acele regimuri ale intensității și ale incertitudinii care să poată susține realizarea (im)posibilului.

Imaginea cinematografică se extinde într-o rețea instabilă de semne, de proiecții în fața cărora privitorul este prins ca entitate care adoptă un dat de realitate (una locuitoare a filmului), nu ca un receptor pasiv. *Imaginea-mișcare* nu mai este afișată ca fiind un cod clar după care filmul funcționează. Pelicularul expandează de la simpla narațiune către un câmp de forțe în care corpul

spectatorului este mobilizat prin vibrație, ritm, apropiere sau pur și simplu prin dislocare. Realitatea este proiectată ca fiind potențială, ca virtual care înlocuiește referentul și se îndepărtează de actul de reprezentare.

Această metodologie hibridă de la structuralism la poststructuralism reflectă practic transformarea imaginii cinematografice dintr-un sistem de semnificație într-un sistem de experiență, un adevărat cumul de forțe care acționează în favoarea filmului și de cele mai multe ori în defavoarea privitorului.¹ Astfel spus, afectul² devine o formă de adevăr non-reprezentativ care nu mai poate sta ca o consecință estetică, iar imaginarul transportă pentru fiecare peliculă câte o lume posibilă care se trăiește de la interior, prin corp, prin privire și

¹ Acest dublu efect - afirmarea autonomiei filmului și vulnerabilizarea spectatorului - e posibil pentru că puterea experiențială a imaginii crește exact în măsura în care sensul devine instabil, iar granițele dintre real, imaginar și reprezentare se dizolvă. Aceasta este esența metodei poststructuraliste aplicată cinematografului - filmul devine și forță, și dislocare.

² La Deleuze, afectul spinozist - înțeles ca variație a puterii de a acționa a unui corp - este transformat într-un concept central al devenirii, prin care imaginea, corpul și gândirea intră într-o relație de intensitate pură, neintermediată de limbaj, dar capabilă să producă sens, transformare și nu în cele din urmă, realitate.

simțire, iar valoarea ei de sinonim al unei lumi simbolice dispăre.

Cercetarea „Imaginarul pelicular și relațiile de putere. O filosofie a utopiei și distopiei cinematografice” este structurată pe trei capitole care încearcă să fluidizeze discursul și arhitectura conceptuală a acestei lucrări.

CAPITOLUL I

În primul capitol, intitulat „Concepte și delimitări”, am folosit termenii de *utopie*, *distopie* și *putere* tratându-i nu doar ca teme recurente ale imaginarului pelicular. Am prezentat aceste concepte ca fiind categorii fundamentale de analiză a raportului dintre realitate și procesul de virtualizare (*simulacru*) structurând atât un plan teoretic coerent, cât și un demers analitic, oferind o grilă de lectură necesară pentru înțelegerea modului în care, având la bază o teorie solidă, filmul creează lumi, modelează percepții și negociază forme noi de locuire sau atitudini inedite de disponibilitate afectivă.

Utopia este privită ca fiind un impuls al imaginarului care organizează spațiul cinematografic ca promisiune de alteritate. Fie că este vorba despre paradisuri tehnologice, comunități secrete sau experiențe afective ideale, utopia operează ca energie direcțională a dorinței (încă de la primele forme), manifestându-se ca o forță de deschidere a posibilului. Raportându-ne la utopiile clasice, în cinematografia contemporană, putem spune că utopia nu se arată niciodată în forma ei pură, ea e predispusă să contamineze spațiile și privirea cu promisiunea unei lumi posibile pe care o va expune conștient riscului (i)realizării.

Pe de altă parte, distopiile sunt afișate ca o față întunecată a aceluiași proces imaginar, fiind tratate ca proiecții critice în interiorul cărora idealurile suferă procese de pervertire și în care visul social este privit ca instrument al opresiunii. În analiza filmelor propuse, distopia va trece dincolo de narativitate și se va constitui ca o strategie de scoatere în evidență a unor mecanisme de perturbare vizuală și ontologică a lumilor pe care le contaminează, devenind un atribut prin intermediul căruia fragilitatea construcțiilor utopice și transpunerea

unor afecte de speranță în unele de criză sunt scoase în evidență. Fiecare distopie va aduce la suprafață regimuri ale vizibilității și corporalității guvernate de norme invizibile, dar foarte active.

La intersecția dintre cele două concepte majore se va poziționa ca element transversal - puterea. Fiecare pattern sub care utopiile și distopiile se vor dezvolta, va implica și un model de putere, o relație dispusă să modifice parametrii în care arhitecturile lumilor posibile și a noilor tipuri de realitate vor funcționa. Puterea va fi privită fie ca autogestiune ideală, fie ca structură de excludere și selecție. Absorbite și distribuite pe toate palierele de discuție și analiză privind utopiile și distopiile cinematografice, relațiile de putere vor fi tratate ca esențiale în stabilirea structurilor și deviațiilor care apar în interiorul construcțiilor utopice, dar și ca referenți ai modului în care realul este gestionat din punct de vedere simbolic.

Primul capitol va încerca să lămurească și modul în care conceptele discutate reușesc să stabilească un cadru coerent de lucru, să interogheze măsura în care universurile utopice și distopice dispun de mecanisme și

patternuri după care să poată funcționa independent și în ce măsură practica de suspendarea a neîncrederii ține sau nu de asumarea unor convenții. Totodată, la finalul primului capitol ne dorim să existe o imagine clară a raportului dintre literatură și cinematografie, dintre imaginarul social și cel estetic, înțelegând felul în care aceste medii reușesc să comunice și să transfere unele către altele energii, depășind limitele convenționale.

Astfel, în contextul acestei teze, utopia, distopia și puterea se vor afișa ca axe structurante care articulează raportul dintre imaginile-mișcare și noile moduri de locuire în relație cu lumea contemporantă, renunțând pentru un timp la a fi doar niște simple concepte de lucru. Folosirea lor va permite cartografierea imaginarului pelicular ca suprafață pe care vor crește și descrește tensiuni între posibil, necesar și imposibil, între afect și constrângere.

CAPITOLUL AL II-LEA

Capitolul al doilea al tezei, intitulat „Politici ale realității în cinematografie”, va încerca să stabilească care sunt politicile după care realitatea peliculară e

dispusă să funcționeze, în ce mod realismul este o atitudine activă care favorizează declanșarea și consumarea experiențelor, cât de mult se apropie realismul magic de formulele basmelor cinematografice și în ce măsură acest tip de realism intensifică universul filmic. În acest capitol vom dezbate dacă imaginile cinematografice sunt sau nu copia unei realități ontologice exterioare lor, cum se construiește realitatea peliculară în raport cu realitatea imediată și care e relația dintre posibilitate și probabilitate, care sunt limitele sub care acest nou tip de realitate poate funcționa și în ce raporturi se află lumile posibile cu estetica.

Prin *politici ale realității* în cinematografie înțelegem un întreg ansamblul de strategii, tehnici și estetici prin care filmul configurează, modelează sau contestă ceea ce este acceptat ca fiind „real” într-un anumit context social sau cultural. Mai mult decât, privite ca simple reprezentări, politicile realității implică o producție activă de sensuri despre lume, despre valorile de adevăr sau despre poziția subiecților în raport cu lumile posibile. În cinema, realitatea nu este „dată” pasiv, ea este selectată, montată, intensificată sau

fragmentată în funcție de intențiile estetice, ideologice sau afective ale discursului filmic. De aici rezultă și diferitele politici concurente ale realului. Fie că vorbim de politici ale transparenței (unde realitatea poate fi recunoscută ca fiind „brută” și mediată doar într-o măsură minimă), politici ale simulacrului (ceea ce credem că este real e posibil prin apel la tehnicile de manipulare), sau politici ale virtualizării (privite ca etapă superioară în care se constituie lumi mai reale decât realitatea).

Bunăoară, orice film va face implicit o alegere despre forma de realitate asupra căreia va acționa după propriul scop: fie o conservă, o idealizează, o deconstruiește sau o amplifică. Imaginea cinematografică participă astfel la negocierea socială a ceea ce numim „real”. Cinematografia contemporană se va dizloca de aceste politici ale realității care vor implica doar reprezentare, modurile de locuire ale filmului în relația cu privitorii vor fi tot mai mult afective. Noile forme de realitate nu vor fi doar privite, ele vor fi trăite ca fiind o extensie a propriilor lumi interioare. Prin acest tip de proces, cinematograful

participă la redefinirea sensibilității colective și la reconfigurarea imaginarului social.

CAPITOLUL AL III-LEA

După stabilirea cadrului de lucru și fixarea conceptelor, în capitolul al treilea al cercetării, intitulat „Imaginarul pelicular la proces”, vom încerca să înțelegem cum funcționează imaginarul pelicular ca proces și în ce fel de relație stă el cu realitatea. Vom dezbate despre problema adevărului imaginii-mișcare, despre ontologia imaginii cinematografice, care e relația dintre imagine și imaginar în cadrul cinematografiei, care e raportul dintre imaginea cinematografică și virtualitate (cu o analiză de natură fenomenologică), iar la final ne vom apleca asupra modelelor de spații astfel cu care cinematografia contemporană este pusă în contact: metalepsele, noile forme de utopii - cele ale identității și cele în care corpul uman este direct implicat, ca subiect activ în relație cu care utopiile generează noi forme de putere.

În contextul cinematografiei contemporane³, imaginarul nu mai poate fi înțeles ca un simplu „depozit” de imagini fixe sau de simboluri stabile. El a devenit parte a unui proces dinamic, o producție continuă de forme și de noi spații. Capitolul ultim al tezei propune această explorare a imaginarii pelicular privit ca un flux viu de deveniri ontologice, spațiale și interioare în care filmul funcționează mai degrabă ca un laborator al realității decât ca o (re)producere a acesteia. Această perspectivă (re)configurează relația dintre cinematografie și realitate într-o manieră poststructuralistă și postfenomenologică. Filmele nu mai sunt evaluate doar prin prisma verosimilității, ele sunt analizate și prin modul în care produc posibilitate, în care (re)construiesc relația cu timpul și spațiul, în care impun noi forme de existență. Ia naștere astfel o formă nouă de ontologie de tip pelicular - o teorie a ființării în imagine în care virtualul nu este privit ca o iluzie, el devine o categorie reală a posibilului. În chip coroborat, cinemaul contemporan produce noi forme de spațialitate

³ Numim cinematografie contemporană, acele forme de expresie vizuală ale utopiei și distopiei din 1925 până astăzi.

dincolo de topografia clasică: labirinturi mentale, orașe în derivă, insule simbolice ale utopiei. Spațiul devine extensibil, modificabil și programabil.

În această dinamică, privim adevărul imaginii cinematografice ca emergență a unei lumi trăibile care nu mai indexează neapărat o realitate preexistentă. Noile forme de lume pe care cinematografia le propune sunt susținute afectiv. Prin urmare, imaginarul cinematografic trebuie înțeles ca făcând parte dintr-un proces amplu, în continuă desfășurare, un spațiu de fabricație a realității și a subiectivității. Acest capitol va urmări modul în care filmul contemporan conturează o nouă viziune asupra ceea ce înseamnă a „locui” imaginea.

Lucrarea de cercetare e construită pentru a atinge o dublă miză. Pe de o parte, își propune să contribuie la consolidarea unui cadru teoretic interdisciplinar în sfera studiilor cinematografie și a filosofiei imaginii, iar pe de altă parte, să aducă în prim-plan o reflecție necesară asupra modului în care cultura contemporană și socialul sunt modelate prin vizual, afect și virtualitate.

La nivel academic, demersul aduce în dialog concepte din filosofia poststructuralistă (Deleuze,

Baudrillard, Foucault), din estetica fenomenologică (Merleau-Ponty, Sobchack), precum și din teoria imaginarului și a spațiului (Wunenburger, Foucault, Braidotti). Prin acest tip de articulare, lucrarea contribuie la constituirea unui nou mod de analiză a imaginii cinematografice, care nu mai reduce filmul la un simplu conținut narativ sau simbolic, ea îl înțelege și îl propune pe acesta ca mediu afectiv și existențial, ca spațiu de locuire al subiectivității într-o epocă a virtualizării generalizate.

Dincolo de aportul teoretic, miza culturală a lucrării este legată de modul în care filmele reconfigurează imaginarul social. Într-o epocă marcată de crize ale realului (de la mediatizare excesivă la inteligență artificială și simulacru tehnologic), cinemaul devine un laborator al percepției și un revelator al modului în care corpul, emoția și privirea sunt (re)programate. A reflecta asupra acestor transformări înseamnă a înțelege mai bine nu doar filmul, ci mai ales modul în care trăim lumea din punct de vedere vizual și care este raportarea umană la acest secol al imaginii. Această lucrare se adresează atât specialiștilor în

estetică, media și teoria filmului, cât și celor interesați de modul în care imaginarul contemporan modelează afectiv societatea, impunând noi forme de intimitate, alienare, devenire și locuire, declansând totodată forme noi de gândire.

CONCLUZII

Putem afirma că există suficiente resorturi pentru ca acest proces de „utopizare socială” prin forme diverse de manifestare culturală să fie unul care va cunoaște o extensie către zone de cercetare care la o primă vedere par să nu aibă numitor comun. E destul de limpede că analiza propusă în teza de față e una care se bazează în mare parte pe o mobilizare a celor mai puternice accente teoretice pe care imaginarul pelicular le poate procesa în spațiile noi performative pe care fie le provoacă, fie le (de)construiește și le (re)compune, în interiorul cărora apare tot mai mult implicat corpul uman (ca o ultimă structură de adăpost a utopiei) și în care experiențele sunt dintre cele mai diverse.

Proiectul de cercetare „Imaginarul pelicular și relațiile de putere. O filosofie a utopiei și distopiei cinematografice” a urmărit să exploreze dintr-o perspectivă plurivalentă, folosindu-se de o metodologie mixtă, modul în care conceptele de utopie, distopie și putere pot articula în interiorul imaginarului pelicular un discurs coerent despre noile realități pe care filmul le propune și despre cum aceste noi posibilități de realitate vin să completeze o realitate concretă, aspirând bineînțeles în nenumărate cazuri la un soi de autonomie discursivă prin depășirea limitelor pe care noile forme de posibilitate le impun. Segmentarea acestor concepte și filtrarea lor prin mecanisme de ordin estetic, folosirea unor elemente care încurajează procese precum suspendarea neîncrederii în raport cu actul privirii, (re)configurarea relației dintre vizual și literar, toate vor proiecta noua traiectorie și noile patternuri sub care se vor fi scrise universurile utopice și distopice și noile lor structuri de deviație.

În cadrul lucrării de cercetare, utopia nu a fost privită ca un construct idealizat, ea s-a bucurat de o abordare discursivă complexă și multidirecțională. În

cadrul acestei analize, am problematizat sensul original al conceptului de utopie, asociat în tradiția antică unei lipse de echitabilitate sociale, înțeleasă nu ca absență a justiției, ci mai degrabă ca imposibilitate a unei ordini în care dreptatea să fie distribuită proporțional. Acest înțeles arhaic poate fi interpretat ca fiind un fundal fertil pentru trezirea conștiinței colective și declanșarea unor forme incipiente de contestare sau reorganizare socială. Cu toate acestea, am constatat că semnificația utopiei în această accepțiune timpurie nu determină direcția evoluției sale conceptuale ulterioare. Mai curând, ea semnalează un sol premodern în care imaginarul social începe să se articuleze. Odată cu modernitatea, utopia pierde din forța asocierii cu o figură a speranței și devine un instrument prin care puterea este proiectată, disputată și reconfigurată. Noile construcții utopice ale imaginarului social implică, de fiecare dată când sunt instituționalizate, riscul de a produce noi regimuri de autoritate, substituind ordinea existentă cu o alternativă normativă care rearticulează raporturile dintre individ și societate. În această dinamică, realitatea însăși devine un teritoriu simbolic ce trebuie depășit, iar utopia se

confundă tot mai mult cu tentativele de reorganizare a socialului și cu funcția sa critică de destabilizare a ordinii date. În fond, toate proiectele utopice și distopice reflectă un interes fundamental pentru configurarea și legitimizarea puterii, propunând modele alternative de viață și conviețuire. Miza reală a acestor construcții constă, așadar, în tensiunea dintre cerința crescândă de validare simbolică a noii ordini și nivelul de încredere pe care membrii comunității sunt dispuși să-l acorde acesteia.

Prin urmare, am subliniat că aceste construcții utopice și distopice pot funcționa, pe de o parte, ca artificii compensatorii destinate indivizilor marginalizați sau inadaptați, care resimt acut absența unei raportări autentice la realitate și trăiesc tensiuni identitare în legătură cu poziția lor în structura socială; pe de altă parte, ele pot constitui forme simbolice ale depășirii limitărilor existențiale, indiferent de natura acestora – fizică, psihologică sau socială. Cu toate acestea, am remarcat că principala dificultate a acestor noi arhitecturi ideale, în raport cu subiectul uman, rezidă în tendința lor de a exclude recunoașterea individului ca purtător al

instinctelor fundamentale, fapt ce conduce la o separare profundă față de imperfecțiunea constitutivă a condiției umane. Utopia va căuta spații proxime de adăpostire și evoluție. Corpul utopic va fi noua formă sub care utopiile vor încerca să depășească limitele realității existente, să funcționeze în interiorul unor lumi posibile marcate de deviere, de control, de o afectare profundă și de o relație nouă cu virtualitatea. Cea care va scoate la iveală tensiunile latente dintre individ ca posesor al corpului și noile structuri de putere va fi distopia.

Am arătat de-a lungul cercetării că filmele utopice și distopice, departe de a fi simple proiecte speculative, instituie structuri simbolice și afective în care puterea nu mai are doar o reacție marcată de ideologie. Puterea este privită ca o matrice care modelează percepția, comportamentul și chiar regimul ontologic. Puterea este, în aceste lumi, diseminată cu o subtilitate aproape transparentă în arhitectura orașului, în algoritmul social, în estetica imaginii care reglează privirea. În această cheie, am înțeles utopia ca pe o formă de inginerie asupra afectului, iar distopia ca fiind

o contra-utopie care trădează exact ceea ce utopia vrea să ascundă, mecanismul de control.

Dimensiunea cinematografică a fost esențială în această analiză. Am urmărit cum imaginea-mișcare poate suspenda neîncrederea spectatorului, configurând realități alternative care pot modela imaginarul social. Prin adaptările literare și transgresiunile vizuale am văzut cum textul sursă este deseori rescris într-un limbaj vizual care amplifică tensiunile deja prezente și potențează în același timp efectul imersiv al narațiunii. Filmele nu doar preiau temele sociale majore, ele ficționalizează într-un mod care (re)orientează percepția și deschide noi orizonturi de interpretare și trăire.

Astfel, utopiile și distopiile nu sunt poziționate ca fiind închise în interiorul ficțiunii, ele interferează constant cu realitatea, reformulând și renegociind permanent pozițiile de forță. Realitatea peliculară a fost explorată dincolo de un înțeles pe care reprezentarea o poate oferi. Acest tip de realitate a fost privit ca fiind un dispozitiv activ care poate produce sensul și poate reconfigura lumile posibile. Pornind de la conceptele de regim estetic și realism cinematografic am demonstrat că

filmul nu doar reproduce realitatea, el o reformulează din interiorul unei logici personale, una în care granițele dintre real și ficțional sunt constant permeabile și fluide. Aici se inserează tema limitelor realității peliculare analizate ca spații strategice de „derapaj controlat”, un loc în care imaginarul intervine doar pentru a deschide noi regimuri de sens.

Am văzut cum anumite forme cinematografice, în special cele inspirate de realismul magic, nu suspendă credibilitatea, încearcă doar să o reorienteze. Elementele fantastice cu care operează în mod constant realismul magic amplifică referințele la real. În astfel de construcții, realitatea peliculară devine o realitate extensibilă, o hiperrealitate construită ca o zonă de intersecție între vizibil și invizibil. Fie că vorbim de filmele lui Tarkovski sau Iñárritu, magia nu este o formă de evadare, ea va scoate de fiecare dată la lumină nuanțele sale neconforme cu logicile binare ale adevărului.

În acest cadru conceptual sporit, portalurile și trecerile devin instrumente esențiale cu care operează cinematografia contemporană. Aceste zone de

interferență, de mediere a spațiilor dintre realități, nu sunt create ca simple tranziții narative, ele apar ca veritabile acte politice ale procesului imaginativ. Fie că vorbim despre o ușă de dulap, un vis, o oglindă, un perete penetrabil sau un *glitch* tehnologic, fiecare punct de trecere destabilizează limitele ontologice și propune o lume posibilă care interferează cu ordinea firească a realului. Astfel, filmul alimentează realitatea cu noi spații de trecere și iese din dictonul „o fereastră către lume”. Asemenea politici ale realității peliculare configurează o estetică a neliniștii și a deschiderii. În acest regim, cinemaul nu doar reflectă realitatea, el încearcă să o (re)scrie din nou, mizând pe alte ritmuri, alte geometrii sau altfel de spații.

Putem afirma că realitatea peliculară se prezintă astăzi ca o matrice flexibilă și generatoare de sens în interiorul căreia realismul prin magie, poezia vizuală și tehnologia sunt reunite pentru a produce noi forme de adevăr. Un adevăr pe care nu îl întâlnim în coerența logică a lumii reprezentate, ci mai degrabă în capacitatea acesteia de a afecta, perturba și transforma relația noastră cu ceea ce considerăm că poate fi real.

Demersul teoretic parcurs în această teză a urmărit să definească imaginarul pelicular ca fiind un proces dinamic de configurare a realului, un act de producție simbolică în care imaginea cinematografică funcționează ca mediu de negociere între experiență, posibilitate și sensul pe care experiența o poate da posibilității. Imaginea cinematografică este privită astăzi ca un vector ontologic sau ca un eveniment prin care o lume aflată în deconstrucție se poate reclădi fără mari eforturi, în acord cu abordările fenomenologice asupra imaginii *ca-mod-de-a-fi*.

Bunăoară, problema adevărului în imaginea cinematografică presupune, dincolo de viziunea restrânsă a fidelității mimetice, o formă de trăire în care cel ce privește este invitat la un amplu proces de simțire și înțelegere simultană, făcând apel tocmai la ceea ce filmul oferă din abundență - o gândire nouă de tip cinematografic cu ajutorul cărei putem locui imaginea. Ontologia imaginii-mișcare nu ne ajută să înțelegem doar cum comunică filmul, ea devine parte integrantă din experiența personală. Această ontologie a imaginii-mișcare implică o deschidere către virtualitate, nu în

sensul unei evadări în ficțiune, ci al unei potențiale desfășurări a realului, a unei lumi care se arată în imagini altfel decât prin obiectivitatea strictă.

Am completat acest cadru conceptual prin analiza fenomenelor metaleptice privite ca forme de dislocare a spațiului și timpului narativ. Metalepsele sunt posibile ca forme de strategie estetică prin care cinematografia interoghează ordinea logică a lumii reprezentate, propunând altfel de spații în care realul și imaginarul se suprapun și își împrumută elemente prin depășirea limitelor, suspendând granițele dintre obiect și subiect, dintre cel care privește și ceea ce este privit, permitând apariția unui nou regim de experiență în care corpul utopic devine parte centrală a discursului. Avem de a face cu un corp care nu mai este ancorat în date biologice sau sociale fixe, el este poziționat strategic pentru a configura discursul atât din perspectivă estetică, cât și din punct de vedere ideologic, impunând noi forțe și relații de putere.

Tot în cadrul acestei teze, am definit utopiile identității drept teritorii de negociere între ceea ce este realitatea și ceea ce poate deveni aceasta în relație cu

toate elementele discutate anterior. În cadrul imaginarul cinematografic, utopia identitară, în sensul primordial, se constituie ca o formă de deviere de la normă, o reconfigurare a sinelui în medii alternative, fie că este vorba de avatare digitale, de corpuri augmentate sau de spații liminale unde subiectul este în permanentă metamorfoză. Cinemaul devine astfel un mediu fluid la adăpostul căruia noile forme de utopie reușesc în mod regulat să își modifice mediul și felul în care apare și se arată. Relația dintre imagine și imaginar în cinematografie nu mai poate fi gândită în termeni de reflecție, e destul de limpede că o astfel de relație poate rezista doar ca producție ontologică. Imaginea nu este doar un efect al unui imaginar preexistent, imaginea cinematografică reprezintă actul în sine care produce imaginarul ca regim de afect, de spațialitate, de devenire. Prin intermediul acestei lentile, cinematografia apare ca cel mai potent teritoriu de explorare a utopiei, care inserează o dinamică ontologică posibilului rezultând o formă vie a unei lumi care nu este încă, dar care, prin imagine, se face deja vizibilă.

Utopiile viitoare, indiferent de forma în care se vor articula, vor depinde de activarea în câmpul social a unor procese variate de inversiune și deconstrucție, orientate cu precădere asupra componentelor ficționale ale reprezentării lumii. Aceste componente se dovedesc a fi mai fertile în generarea de noi atitudini, relații și direcții de dezvoltare socială, spre deosebire de elementele practice sau istorice ale realității obiective, a căror influență devine secundară. Aceasta întrucât lumea istorică și societatea concretă nu pot fi judecate în termeni duali - ca fiind bune sau rele, juste sau injuste - ci se modelează continuu în funcție de percepțiile individuale și de criteriile variabile care reflectă complexitatea structurii comunitare.

NOI DIRECȚII DE CERCETARE

Importanța acestei cercetări constă și în faptul că o astfel de teză interdisciplinară, care folosește o metodologie mixtă, deschide câmpuri de dezbatere care pot aduce împreună domenii fără prea mare legătură la o primă vedere. Și nu aș vrea să expandez în direcția unei cinematografii a viitorului din care fenomenul utopic nu

va lipsi. Bunăoară, cred că aceste procese de (re)imaginare a realității prin implicarea excesivă a afectelor, prin folosirea instrumentarului esteticii până la epuizare, vor redefinii spațialitățile și felul în care privitorul se va raporta la realitate. Imaginarul va reconfigura ceea ce este posibil prin actul gândirii.

Există două direcții majore pe care cercetarea noastră „Imaginarul pelicular și relațiile de putere. O filosofie a utopiei și distopiei cinematografice” le poate deschide pentru viitoare alte demersuri academice. Una e legată de rămânerea în zona de cercetare privind relația filosofiei cu cinematografia din perspectiva noilor forme de utopie (tehnologice, digitale, corporale), iar o a doua este legată de relația filosofiei cu domenii precum neuroștiințele sau medicina, mizând tocmai pe ipoteze pe care cercetarea noastră le-a intuit și dezvoltat la o scară redusă (neuro-imaginile, noile forme de corporalitate, noile forme de spațialitate etc.) ele intersectându-se la limita cercetărilor interdisciplinare.

Cercetarea cinematografică s-a redefinit substanțial în ultimele două decenii extinzându-și granițele dincolo de analize de tip formal, naratologic

sau ideologic, migrând către teritorii fertile de intersecție cu științele cognitive, neuroștiințele, medicina, teoria biopolitică, ecologia sau noile medii tehnologice. Această transgresare epistemologică nu este însă întâmplătoare. În era post-media, cinemaul devine o platformă de modelare afectivă, cognitivă și politică a subiectelor contemporane. Astfel, noile posibile direcții de cercetare pun în lumină capacitatea filmului de a produce efecte neurofiziologice dincolo de semnificațiile clasice, transformând radical sensul întrebărilor pe care le adresăm despre imaginile-mișcare.

Cred cu tărie că una dintre cele mai fertile direcții emergente spre care noile cercetări se vor deplasa, este aceea a neurocinematografiei, domeniu aflat la intersecția neuroștiințelor și studiilor vizuale care încearcă să înțeleagă cum răspunde, atât creierul cât și sistemul nervos central, la stimulii specifici ai filmului. Utilizând instrumente precum *eye-tracking*, *EEG* sau *fMRI*, cercetătorii pot analiza sincronizarea neuronală a publicului în timpul vizionării, cartografiind felul în care anumite secvențe regizorale generează reacții colective sau individuale. Acest tip de abordare pune sub semnul

întrebării autonomia privitorului, sugerând că filmul este un „dispozitiv de captare” cognitivă, o tehnologie de orientare a atenției, neașteptând numaidecât o simplă confirmare empirică.

Am tratat în finalul cercetării problema corpului pus în relație cu utopia, arătând care sunt efectele relației dintre om și mașină (în mare parte de ordin fiziologic și de adaptare la noile proteze). În prelungirea acestor perspective fiziologice, putem afirma că cinemaul se intersectează tot mai intens cu medicina și psihiatria, atât în planul tematicii (reprezentări ale bolii, durerii, dizabilității, anxietăți), cât și în cel al utilizării sale terapeutice. Practici precum cinematerapia sau filmele cu funcție didactică pentru personalul medical pot deveni tot mai frecvente, însă ridică și probleme de ordin etic. Ce înseamnă a estetiza corpul prin medicină? Cum gestionăm granița dintre compasiune și spectacol? Într-un context în care vizibilitatea corpului vulnerabil a devenit o „monedă” culturală, filmele despre boală, moarte sau psihoză pot fi totodată discursuri estetice?

Un cadru teoretic indispensabil în acest context este cel oferit de biopolitică, în sensul formulat de

Michel Foucault și dezvoltat ulterior de teoreticieni precum Giorgio Agamben sau Roberto Esposito. Filmul va rămâne o oglindă și o unealtă a puterii care reglementează viața pe toate palierele ei. Imaginea cinematografică devine un câmp de luptă în care se articulează controlul biopolitic. Filmele despre pandemii, carantine, spitale, tehnologii de supraveghere sau vieți precarizate sunt expresii vizuale ale logicii statului sanitar, ale economiei imunologice și ale guvernării vieții și morții. De aici, nevoia unei lecturi critice a esteticului ca politică a vieții. Cine are dreptul să fie reprezentat? Ce corpuri sunt considerate demne de atenție și compasiune? Cred că și acest sens poate fi unul articulat mai bine în cercetări academice viitoare.

Într-o altă direcție, tot mai relevantă, cercetarea cinematografică poate exploata intersecția cu ecologia, într-un efort de a contura o (eco)estică și o ecologie a percepției. Filmele în *slow cinema*, documentarele contemplative sau producțiile despre schimbările climatice oferă pe lângă un conținut ecologic, o formă perceptivă alternativă la ritmurile accelerate ale capitalismului vizual. Ele invită la o „atenție extinsă”

(vezi Timothy Morton) în care relația dintre privitor și imagine este mediată de un simț al duratei, al detaliului, al vieții non-umane. Cinemaul poate deveni astfel un spațiu de reconfigurare a relațiilor dintre oameni, animale, obiecte și tehnologii, împreună construind o platformă pentru rearticularea simțului ecologic și pentru imaginarea unei coabitări planetare.

Și nu în ultimul rând, apariția AI-ului generativ, a cinemaului digital și a instrumentelor algoritmice pot deschide un nou front de cercetare: cinematografia postumană. Filmele realizate (sau augmentate) cu inteligență artificială, producțiile interactive sau bazate pe realitatea virtuală, precum și montajele generate automat pot redefini noțiunile de autor, privitor și afect. În acest sens, apare însă o întrebare-cheie: ce tip de emoție este generat de o imagine calculată, nu creată? Afectul de tip algoritmic, în opoziție totală cu afectul empatic, trimite la o estetică a predicției și la o economie a dorinței reglate prin date. În acest context, filmul își pierde calitatea de operă și se transformă într-o infrastructură de captare afectivă, un canal prin care sunt testate și implementate noi forme de control psihopolitic.

Toate aceste direcții amintite, neurocinematografie, biopolitică, ecologie perceptivă, imaginar medical, afect algoritmic, converg spre un obiect comun: apariția unui cinema ca spațiu liminal între reprezentare și intervenție, între artefactul estetic și dispozitivul epistemologic. A face cercetare în cinematografie înseamnă astăzi, inevitabil, a naviga aceste interfețe instabile și a propune noi metode de lectură, noi instrumente de analiză și noi forme de angajare critică.

BIBLIOGRAFIE

1. Adorno, Theodor W., *Teoria estetică*, traducere de Andrei Corbea, Gabriel H. Decuble și Cornelia Eșianu, ed. Paralela 45, Pitești, 2005
2. Afloroei, Ștefan, *Despre simțul vieții. Întrebări, perplexități, credințe*, ed. Polirom, Iași, 2021
3. Agamben, Giorgio, *The kingdom and the glory: for a theological genealogy of economy and government*, ed. Stanford University Press, Stanford, 2011
4. Aldridge, Alexandra, *The scientific world view in dystopia*, ed. UMI Research Press, Ann Arbor, 1984
5. Alexander, Peter, *Utopias*, ed. Gerald Duckworth, London, 1984
6. Althusser, Louis, *How to be a marxist in philosophy*, ed. Bloomsbury Publishing PLC, New York, 2017
7. Antohi, Sorin, *Utopica. Studii asupra imaginarului social*, ed. Idea Design&Print, Cluj-Napoca, 2005

8. Arhheim, Rudolf, *Film as art*, ed. University of California Press, Los Angeles, 1957
9. Aristotel, *Politica*, traducere de Ralu Grigoriu, ed. Paideia, București, 2001
10. Asimov, Isaac, *Runaround. A short story*, ed. Street & Smith, 1942
11. Baccolini, Raffaella, Moylan, Tom, *Dark horizons: science fiction and the dystopian imagination*, ed. Routledge, New York and London, 2003
12. Barker, Jennifer, *The tactile eye: touch and the cinematic experience*, ed. University of California Press, Berkeley, 2009
13. Barthes, Roland, *Camera luminoasă*, traducere de Virgil Mleşniță, ed. Idea Design&Print, Cluj-Napoca, 2005
14. Barthes, Roland, *Image, music, text*, ed. Fontana Press, London, 1977
15. Baudrillard, Jean, *Simulacru și simulare*, traducere de Sebastian Big, ed. Idea Design&Print, Cluj-Napoca, 2008

16. Baudrillard, Jean, Nouvel, Jean, *Obiecte singulare. Arhitectură și filosofie*, traducere de Ciprian Mihali, ed. Paideia, București, 2005
17. Bazin, Andre, *Ce este cinematograful?* (Vol. I), traducere de Andreea Rațiu, Andrei Rus, Gabriela Filippi, Andreea Chiper și Andrei Gorzo, ed. UNATC Press/ Polirom, Iași, 2022
18. Bazin, Andre, *Ce este cinematograful?* (Vol. II), traducere de Gabriela Filippi, Liri Chapelan, Andrei Rus, Andreea Chiper și Andrei Gorzo, ed. UNATC Press/ Polirom, Iași, 2022
19. Băduț, Mircea, *DonQuijotisme antropolexice: fals tratat de antropologie*, ed. Europress, București, 2017
20. Beck, Mark, *A companion to Plutarch. Blackwell companions to the ancient world*, ed. Blackwell Publishing Limited, Oxford, 2014
21. Bell, David, Loader, Brian D., Pleace, Nicholas, Schuler, Douglas, *Cyberculture. The key concepts*, ed. Routledge, London and New York, 2004
22. Benesch, Klaus, Schmidt, Kerstin, *Space in America*, ed. Rodopi, Amsterdam, New York, 2005

23. Benjamin, Walter, *Opera de artă în epoca reproductibilității sale tehnice*, traducere de Christian Ferencz-Flatz, ed. Tact, Cluj-Napoca, 2015
24. Benjamin, Walter, *Strada cu sens unic*, traducere de Christian Ferencz-Flatz, ed. Tact, Cluj-Napoca, 2014
25. Benjamin, Walter, *Tesis sobre la historia y otros fragmentos*, ed. Itaca, Colonia del Mar, 2008
26. Bennet, Bruce, Marc Furstenau, Adrian Mackenzie, *Cinema and technology. Cultures, theories, practices*, ed. Palgrave MacMillan, New York, 2008
27. Berardi, Franco, *After the future*, ed. AK Press, Oakland, CA, 2011
28. Berdiaev, Nikolai, *Împărăția spiritului și împărăția Cezarului*, traducere de Ilie Gyurcsik, ed. Amarcord, Timișoara, 1994
29. Bergson, Henri, *Eseu asupra datelor imediate ale conștiinței*, traducere de Diana Morărașu, ed. Institutul European, Iași, 1998
30. Bergson, Henri, *Gândirea și mișcarea*, traducere de Ingrid Ilinca, ed. Polirom, Iași, 1995
31. Bergson, Henri, *Materie și memorie*, traducere de Cora Chiriac, ed. Polirom, Iași, 1996

32. Blaga, Lucian, *Orizonturi temporale. Orizont și stil. Opere Filosofice*, Vol. 9, ed. Minerva București, 1985
33. Blaim, Artur, Ludmiła Gruszevska-Blaim, *Mediated utopias: from literature to cinema*, ed. Peter Lang International Academic Publisher, Frankfurt, 2011
34. Bloch, Ernst, *The spirit of utopia*, ed. Stanford University Press, Stanford, California, 2000
35. Boia, Lucian, *Pentru o istorie a imaginarului*, ed. Humanitas, București, 2000
36. Boym, Svetlana, *The future of nostalgia*, ed. Basic Books, New York, 2001
37. Booker, M. Keith, *The dystopian impulse in modern literature. Fiction as social criticism*, ed. Greenwood Press, London, 1994
38. Bondor, George, *Dansul măștilor. Nietzsche și filosofia interpretării*, ed. Spandugino București, 2020
39. Bondor, George, Mateiciuc, Ioan, (coord.) *Fenomenologia lumilor intermediare. Treceri și portaluri în spațiul virtual*, ed. Universității A.I.Cuza, Iași, 2024

40. Borbély, Ștefan, *Civilizații de sticlă. Utopie, distopie, urbanism*, ed. Limes, Cluj-Napoca, 2013
41. Borchert, Donald M., *Thomson encyclopedia of philosophy*, ediția a II-a, ed. Thomson Gale, Detroit, 2006
42. Bottici, Chiara, *Imaginal politics: images beyond imagination and the imaginary*, ed. Columbia University Press, New York, 2014
43. Botz-Bornstein, Thorsten, *Films and dreams: Tarkovsky, Bergman, Sokurov, Kubrick, and Wong Kar-wai*, ed. Lexington Books, New York, 2008
44. Bouchard, Gérard, *Social myths and collective imaginaries*, ed. University of Toronto Press, Toronto, 2017
45. Boudon, Raymond, Bourricaud, François, *Le dictionnaire critique de la sociologie*, ed. P.U.F., Paris, 1990
46. Bourriaud, Nicolas, *Estetica relațională. Postproducție*, traducere de Cristian Nae, ed. Idea Design&Print, Cluj-Napoca, 2007
47. Bowers, Maggie Ann, *Magic(al) realism*, ed. Routledge, New York, 2004

48. Braga, Corin (coord.), *Concepte și metode în cercetarea imaginarului. Invitații Phantasma*, ed. Polirom, Iași, 2021
49. Braga, Corin, *De la arhetip la anarhetip*, ed. Polirom, Iași, 2006
50. Braga, Corin (coord.), *Morfologia lumilor posibile*, ed. Tracus Arte, București, 2015
51. Braidotti, Rosi, *The Posthuman*, ed. Polity Press, Cambridge, 2013
52. Bredekamp, Horst, *Actul de imagine*, traducere de Andrei Anastasescu, ed. Tact, Cluj Napoca, 2018
53. Buckland, Warren, *The cognitive semiotics of film*, ed. Cambridge University Press, Cambridge, 2003
54. Bușe, Ionel, *Filosofia și metodologia imaginarului*, ed. Universității Craiova, Craiova, 2013
55. Campagna, Federico, *Technic and magic. The reconstructions of reality*, ed. Bloomsbury Publishing, London, 2018
56. Carroll, Noël, *The philosophy of motion pictures*, ed. Blackwell Publishing, Malden, 2008
57. Castoriadis, Cornelius, *L'Institution imaginaire de la société*, ed. Seuil, Paris, 1975

58. Chanady, Amaryll Beatrice, *Magical realism and the fantastic: resolved versus unresolved antinomy*, ed. Garland Publishing Inc., New York, 1985
59. Chantal, Guillaume, *Fourier ou l'utopie en reel*, ed. Presses du Réel, Dijon, 2024
60. Cicero, Marcus Tullius, *De Re Publica - selections*, ed. Cambridge University Press, Cambridge, 1995
61. Ciorănescu, Alexandru, *Viitorul trecutului. Utopie și literatură*, ed. Cartea Românească, București, 1996
62. Claeyes, Gregory, *Utopía. Historia de una idea*, ed. Siruela, Madrid, 2011
63. Conkan, Marius, *Portalul și lumile secundare*, ed. Tracus Arte, București, 2017
64. Cornea, Christine, *Science fiction cinema. Between fantasy and reality*, ed. Edinburgh University Press, Edinburgh, 2007
65. Cubitt, Sean, *The cinema effect*, ed. The MIT Press, Cambridge, 2004

66. Danto, Arthur C., *Transfigurarea locului comun. O filosofie a artei*, traducere de Vlad Morariu, ed. Idea Design&Print, Cluj-Napoca, 2012
67. De Warren, Nicolas, *Husserl și promisiunea timpului. Subiectivitatea în fenomenologia transcendențială*, traducere de Alexandru Bejinariu, ed. Ratio et Revelatio, Oradea, 2020
68. Dean, Mitchell, Zamora, Daniel, *Last man takes LSD. Foucault și sfârșitul revoluției*, traducere de Constantin Roman, ed. Prestige, București, 2023
69. Debord, Guy, *Societatea spectacolului*, traducere de Ciprian Mihali și Radu Stoenescu, ed. Ideea Europeană, București, 2001
70. Deleuze, Gilles, *Cinema I. Imaginea-mișcare*, traducere de Ștefana și Ioan Pop-Curșeu, ed. Tact, Cluj-Napoca, 2012
71. Deleuze, Gilles, *Cinema II. Imaginea-timp*, traducere de Ștefana și Ioan Pop-Curșeu, ed. Tact, Cluj-Napoca, 2013
72. Deleuze, Gilles, *Diferență și repetiție*, traducere de Toader Saulea, ed. Babel, București, 1995

73. Deleuze, Gilles, *Foucault*, traducere de Bogdan Ghiu, ed. Idea Design&Print, Cluj-Napoca, 2002
74. Deleuze, Gilles, Guattari, Félix, *A thousand plateaus. Capitalism and schizophrenia*, ed. University of Minnesota Press, Londra, 1987
75. Deleuze, Gilles, Guattari, Félix, *Capitalisme et schizophrénie 2: Mille plateaux*, ed. Minuit, Paris, 1980
76. Deleuze, Gilles, Guattari, Félix, *What is philosophy?*, ed. Columbia University Press, New York, 1994
77. Deleuze, Gilles, *Nietzsche și filosofia*, traducere de Bogdan Ghiu, ed. Fundației Culturale Ideea Europeană, București, 2005
78. Deleuze, Gilles, *Tratative*, traducere de Ovidiu Țichindeleanu, Bogdan Ghiu, ed. Idea Design &Print, Cluj-Napoca, 2005
79. Derrida, Jacques, Stiegler, Bernard, *Ecografii ale televiziunii*, traducere de Sebastian Big, Ciprian Mihali, ed. Idea Design&Print, Cluj-Napoca, 2011
80. Dinescu, Lucia Simona, *Corpul în imagiarul virtual*, ed. Polirom, Iași, 2007

81. Dioxiadis, Constantino A., *Between dystopia and utopia*, ed. The Trinity College Press, Hartford, Connecticut, 1966
82. Doležel, Lubomír, *Heterocosmica: fiction and possible worlds*, ed. Johns Hopkins University Press, Baltimore, 1998
83. Dudley, Andrew, *Concepts in film theory*, ed. Oxford University Press, Oxford, 1984
84. Dufrenne, Mikel, *Fenomenologia experienței estetice. Percepție estetică*, vol. 2, traducere de Dumitru Matei, ed. Meridiane, București, 1976
85. Durand, Gilbert, *Structurile antropologice ale imaginarului*, traducere de Marcel Aderca, ed. Univers Enciclopedic, București, 1998
86. Eagleman, David, *Incognito. Viețile secrete ale creierelor*, traducere de Ovidiu Solonar, ed. Humanitas, București, 2017
87. Eco, Umberto, *Șase plimbări în pădurea narativă*, traducere de Ștefania Mincu, ed. Pontica, Constanța, 1997

88. Eco, Umberto, *The role of the reader. Explorations in the semiotics of texts*, ed. Indiana University Press, Bloomington, 1984
89. Ehrat, Johannes, *Cinema and semiotic. Peirce and film aesthetics, narration and representation*, ed. University of Toronto Press, Toronto, 2005
90. Eisenstein, Sergei, *Film forms. Essays in film theory*, ed. Harcourt Brace Jovanovich, New York, 1949
91. Eliade, Mircea, *Insula lui Euthanasius*, ed. Humanitas, București, 2008
92. Elsaesser, Thomas, *Film theory: an introduction through the senses*, ed. Routledge, New York, 2010
93. Embree, Lester, *Analiză reflexivă. O primă introducere în investigația fenomenologică*, traducere de Ioana Blaj și Nicoleta Szabo, ed. Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2007
94. Featherstone, Mark, *Planet utopia: utopia, dystopia and globalization*, ed. Routledge, London & New York, 2017
95. Fisher, Mark, *Realism capitalist. Nu exista nicio alternativă?*, traducere de Paul-Teodor Cristescu, ed. Tact, Cluj-Napoca, 2022

96. Flinn, Caryl, *Straint of utopia*, ed. Princeton University Press, Princeton, New Jersey, 1992
97. Flusser, Vilém, *Pentru o filosofie a fotografiei*, traducere de Aurel Codoban, ed. Idea Design&Print, Cluj-Napoca, 2003
98. Foucault, Michel, *A supraveghea și a pedepsi. Nașterea închisorii*, traducere de Bogdan Ghiu, ed. Humanitas, București, 1997
99. Foucault, Michel, *Arheologia cunoașterii*, traducere de Bogdan Ghiu, ed. RAO, București, 2011
100. Foucault, Michel, *Discipline and punish: the birth of the prison*, ed. Allen Lane, London, 1977
101. Foucault, Michel, *Guvernarea de sine și guvernarea celorlalți*, traducere de Bogdan Ghiu, ed. Idea Design&Print, Cluj-Napoca, 2013
102. Foucault, Michel, *Istoria sexualității, vol. I (Voința de a ști)*, traducere de Cătălina Vasile, ed. Univers, București, 2005
103. Foucault, Michel, *Nașterea biopoliticii*, traducere de Bogdan Ghiu, ed. Idea Design&Print, Cluj-Napoca, 2007

104. Foucault, Michel, *Power/Knowledge: selected interviews and others writings 1972-1977*, ed. Harvester Press, London, 1980
105. Foucault, Michel, *Theatrum philosophicum. Conferințe, eseuri, articole*, traducere de Ciprian Mihali, ed. Idea Design&Print, Cluj-Napoca, 2024
106. Foucault, Michel, *Utopiile reale. Corpul utopic*, traducere de Bogdan Ghiu, ed. Tact, Cluj-Napoca, 2024
107. Foucault, Michel, Maniglier, Patrice, Zabunyan, Dork, *Foucault at the movies*, ed. Columbia University Press, New York, 2018
108. Furht, Borko, *Handbook of augmented reality*, ed. Springer Publishing, New York, 2001
109. Gee, Felicity, *Magic realism, world cinema and the avant-garde*, ed. Routledge, New York, 2021
110. Genette, Gérard, *Metalepse: de la figure à la fiction*, ed. Seuil, Paris, 2004
111. Geuss, Raymond, *Reality and its dreams*, ed. Harvard University Press, London, 2016
112. Gheorghe, Cezar, *Gândirea-cinema*, ed. Cartea Românească, București, 2014

113. Gibson, William, *Neuromantul*, traducere de Mihai Dan Pavelescu, ed. Paladin, București, 2017
114. Gordin, Michael D., Tilley, Helen, Prakash, Gyan, *Utopia/dystopia: conditions of historical possibility*, ed. Princeton University Press, Princeton, 2010
115. Gorzo, Andrei, *Lucruri care nu pot fi spuse altfel. Un mod de a gândi cinemaul, de la Andre Bazin la Cristi Puiu*, ed. Humanitas, București, 2012
116. Gottlieb, Erika, *Dystopian fiction east and west: universe of terror and trial*, ed. New York University Press, Montreal and Ithaca, 2001
117. Granger, Giles-Gaston, *Le probable, le possible et le virtuel*, ed. Odile Jacob, Paris, 1995
118. Grosz, Elizabeth, *Jacques Lacan. A feminist introduction*, ed. Routledge, London, 1990
119. Gruszevska-Blaim, Ludmiła, *Spectres of utopia: theory, practice, conventions*, ed. Peter Lang International Academic Publisher, Frankfurt, 2012
120. Hansen, Mark B.N., *New philosophy for new media*, ed. The MIT Press, Cambridge, 2004

121. Haraway, Donna, *Simians, cyborgs and women: the reinvention of nature*, ed. Routledge, New York, 1991
122. Harris, Anne, *The creative turn. Toward a new aesthetic imaginary*, ed. Sense Publishers, Rotterdam, 2014
123. Hayles, Katherine N., *How we became posthuman: virtual bodies in cybernetics, literature, and informatics*, ed. University of Chicago Press, Chicago, 1999
124. Hayward, Susan, *Cinema studies: the key concepts*, ed. Routledge, London, 2006
125. Heidegger, Martin, *Ființă și timp*, traducere de Gabriel Liiceanu și Cătălin Cioabă, ed. Humanitas, București, 2016
126. Herman, David, Jahn, Manfred, Ryan, Marie-Laure, *Routledge encyclopedia of narrative theory*, ed. Routledge, New York, 2005
127. Hesiod, *Munci și zile*, traducere de Ștefan Bezdechi, ed. Științifică, București, 1957
128. Hobbes, Thomas, *Leviatanul*, traducere de Alexandru Anghel, ed. Herald, București, 2017

129. Horkheimer, Max, Adorno, Theodor W., *Dialectica luminilor*, traducere de Andrei Corbea, ed. Polirom, Iași, 2012
130. Horowitz, Maryanne Cline, *New dictionary of the history of ideas*, vol. I, ed. Thomson Gale, New York, 2005
131. Hubner, Laura, *The films of Ingmar Bergman: illusions of light and darkness*, ed. Palgrave MacMillan, New York, 2007
132. Husserl, Edmund, *Cercetari logice II. Cercetări asupra fenomenologiei și teoriei cunoașterii. Partea a doua, cercetările 3, 4 și 5*, ed. Humanitas, București, 2007
133. Husserl, Edmund, *Criza științelor europene și fenomenologia transcedentală*, traducere de Christian Ferencz-Flatz, ed. Humanitas, București, 2011
134. Husserl, Edmund, *Idei privitoare la o fenomenologie pură și la o filozofie fenomenologică. Cartea întâi: Introducere generală în fenomenologia pură*, traducere de Christian Ferencz-Flatz, ed. Humanitas, București, 2011

135. Hutcheon, Linda, *A theory of adaptation*, ed. Routledge, London & New York, 2006
136. Ilie, Oana Antonina, *Patternuri de comunicare în universul distopic*, ed. Pro Universitaria, București, 2017
137. Ioan, Augustin, *Arhitectura care nu există. Imaginar, virtual, utopie*, ed. Paideia București, 1999
138. Jameson, Fredric, *Archaeologies of the future. The desire called utopia and other science fictions*, ed. Vector, London, 2005
139. Julius, Anthony, *Transgressions: the offences of art*, ed. Thames&Hudson, London, 2002
140. Kant, Immanuel, *Critica rațiunii pure*, traducere de Rodica Croitoru, ed. Paideia, București, 2019
141. Kant, Immanuel, *Despre forma și principiile lumii senisbile și a celei inteligibile*, traducere de Dan Bădărău, ed. Tipografia Bucovina, București, 1936.
142. Kelly, Mark G.E., *The political philosophy of Michel Foucault*, ed. Routledge, London, 2009
143. Kierkegaard, Søren, *Fear and trembling and the sickness unto death*, ed. Princeton University Press, Princeton, 2013

144. Kracauer, Siegfried, *Theory of film: the redemption of physical reality*, ed. Princeton University Press, Princeton, 1997
145. Kumar, Krishan, *Utopia and anti-utopia in modern times*, ed. Basil Blackwell, Oxford & Cambridge (Massachusetts), 1987
146. Kumar, Krishan, *Utopianismul*, traducere de Brândușa Palade, Dan Pavelescu și Felix-Gabriel Lefter, ed. Du Style, București, 1998
147. Levitas, Ruth, *The concept of utopia*, ed. Peter Lang, Bern, 2010
148. Levitas, Ruth, *Utopia as method: the imaginary reconstruction of society*, ed. Palgrave-Macmillan, New York, 2013
149. Lewis, David, *Despre pluralitatea lumilor*, traducere de Oana Gabor Șoimu, ed. Tehnică, București, 2006
150. Liiceanu, Gabriel, *Cearta cu filosofia*, ed. Humanitas, București, 1992
151. Lipovetsky, Gilles, Serroy, Jean, *Estetizarea lumii. A trăi în timpul capitalismului artistic*, traducere

de Oana Camelia Șerban, ed. Cartea Românească
Educațional, Iași, 2021

152. Livingston, Paisley, *The Routledge companion to philosophy and film*, ed. Routledge Taylor & Francis Group, New York, 2009

153. Locke, John, *Al doilea tratat despre guvernământul civil*, traducere de Andreea Năstase, ed. Antet Revolution, București, 2011

154. Lucaci, Florea, *Creație și ființare. Un temei în ontologia umanului*, ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2002

155. Lukács, Georg, *Ontologia existenței sociale*, traducere de Radu Stoichiță și Vasile Zamfirescu, ed. Politică, București, 1975

156. Lyotard, Jean-François, *Discours, figure*, ed. Klincksieck, Paris, 2002.

157. Lyotard, Jean-François, *Fenomenologia*, traducere de Horia Gănescu, ed. Humanitas, București, 1997

158. Lyotard, Jean-François, *La condition postmoderne - rapport sur le savoir*, ed. Les Éditions de Minuit, Paris, 1979

159. Macann, Christopher, *Four phenomenological philosophers. Husserl, Heidegger, Sartre, Merleau-Ponty*, ed. Routledge, London and New York, 2005
160. Maier, Lucian, *Timp și conștiință în cinema*, ed. Eikon, Cluj-Napoca, 2019
161. Malpas, Jeff, *Heidegger and the thinking of place. Explorations in the topology of being*, ed. The MIT Press, London, 2012
162. Manent, Pierre, *Originile politicii moderne. Machiavelli, Hobbes, Rousseau*, traducere de Alexandra Ionescu, ed. Nemira, București, 2000
163. Mannheim, Karl, *Ideology and utopia. An introduction to the sociology of knowledge*, ed. Routledge & Kegan Paul LTD, London, 1954
164. Manolescu, Ion, *Videologia. O teorie tehnoculturală a imaginii globale*, ed. Polirom, Iași, 2003
165. Manovich, Lev, *The language of new media*, ed. The MIT Press, Cambridge, 2001
166. Manuel, Frank E., Manuel, Fritzie P., *Utopian thought in the western world*, ed. The Balknap Press of Havard University Press, Cambridge, 1979

167. Marks, Laura, *The brain is the screen: Deleuze and the philosophy of cinema*, ed. University of Minnesota Press, Minneapolis, 2000
168. Marks, Laura, *The skin of the film: intercultural cinema, embodiment, and the senses*, ed. Duke University Press, Durham, 2000
169. Marouby, Christian, *Utopie et primitivisme. Essai sur l'imaginaire anthropologique à l'âge classique*, ed. Seuil, Paris, 1990
170. Marrati, Paola, *Gilles Deleuze: cinema and philosophy*, ed. The Johns Hopkins University Press, Baltimore, 2008
171. Martin, Marcel, *Limbajul cinematografic*, ed. Meridiane, București, 1981
172. Măruță, Mihnea, *Identitatea virtuală. Cum și de ce ne transformă rețelele de socializare*, ed. Humanitas, București, 2023
173. Matei, Dumitru, *Conceptul de realitate în artă*, ed. Meridiane, București, 1972
174. McFarlane, Brian, *Novel to film: an introduction to the theory of adaptation*, ed. Clarendon Press, Oxford, 1996

175. Mendlesohn, Farah, *Rhetorics of fantasy*, ed. Wesleyan University Press, Middletown, 2008
176. Merleau-Ponty, Maurice, *Phenomenology of perception*, ed. Routledge, New York, 2012
177. Merleau-Ponty, Maurice, *Primacy of perception*, ed. Northwestern University Press, Chicago, 1964
178. Merleau-Ponty, Maurice, *Sense and Non-Sense*, ed. Northwestern University Press, Evanston, 1964
179. Merleau-Ponty, Maurice, *The world of perception*, ed. Routledge, New York, 2004
180. Merleau-Ponty, Maurice, *Vizibilul și invizibilul*, traducere de Livia Cătălina Toboșaru și Delia Popa, ed. Tact, Cluj-Napoca, 2017
181. Metz, Christian, *Film language. A semiotics of the cinema*, ed. University of Chicago Press, Chicago, 1991
182. Metz, Christian, *The imaginary signifier. Psychoanalyses and the cinema*, ed. Indiana University Press, Bloomington, 1977
183. Michaels, Lloyd, *Ingmar Bergman's Persona*, ed. Cambridge University Press, Cambridge, 2000

184. Mihali, Ciprian (coord.), *Altfel de spații*, ed. Paideia, București, 2001
185. Miller, David, *Enciclopedia Blackwell a gândirii politice*, traducere de Dragan Stoianovici, ed. Humanitas, București, 2006
186. Mills, Sara, *Michel Foucault*, ed. Routledge, London, 2003
187. Miłosz, Czesław, *Gândirea captivă*, traducere de Constantin Geambașu, ed. Humanitas, București, 2017
188. Morin, Edgar, *The cinema, or the imaginary man*, ed. University of Minnesota Press, Minneapolis, 2005
189. Morse, Margaret, *Virtualities: television, media art and cyberculture*, ed. Indiana University Press, Bloomington, 1998
190. Mumford, Lewis, *Myth of the machine - technics and human development*, ed. Harcourt Brace Jovanovich, New York, 1967
191. Mumford, Lewis, *The story of utopias*, ed. Boni and Liveright Inc., New York, 1922

192. Münsterberg, Hugo, *Hugo Münsterberg on film. The photoplay: a psychological study and other writings*, ed. Taylor & Francis Ltd, London, 2002
193. Nancy, Jean-Luc, *Corpus*, ed. Fordham University Press, New York, 2008
194. Negley, Glenn, Patrick, J. Max, *The quest for utopia: an anthology of imaginary societies*, ed. Henry Schuman, New York, 1952
195. Nietzsche, Friedrich, *Nașterea tragediei*, traducere de Lucian Pricop, ed. Cartex, București, 2018
196. Noë, Alva, *Action in perception*, ed. The MIT Press, London, 2004
197. Nöth, Winfried, *Handbook of semiotics*, ed. Indiana University Press, Indiana, 1990
198. Orwell, George, *1984 - O mie nouă sute optzeci și patru*, traducere de Dana Crăciun, ed. Polirom, Iași, 2019
199. O'Shiel, Daniel, *The phenomenology of virtual technology. Perception and imagination in digital age*, ed. Bloomsbury Academic, London, 2022
200. Partenie, Cătălin, *In fiction we trust*, ed. Polirom, Iași, 2016

201. Pavel, Toma, *Lumi ficționale*, traducere de Mona Rădulescu, H.R. Radian și Corneliu Rădulescu, ed. Minerva, București, 1992
202. Pickering, Andrew, *The cybernetic brain, sketches of another future*, ed. The University of Chicago Press, Chicago și Londra, 2010
203. Pilsch, Andrew, *Evolutionary futurism and the human technologies of utopia*, ed. University of Minnesota Press, Minneapolis, 2017
204. Pisters, Patricia, *The neuro-image: A deleuzian film-philosophy of digital screen culture*, ed. Stanford University Press, Stanford, California, 2012
205. Platon, *Republica*, vol. II, traducere de Dumitru Vangelis, ed. Universitas, București, 1988
206. Polak, Fred, *The image of the future*, ed. Elsevier Sdenific Publishing Company, Amsterdam, London, New York, 1973
207. Pomerance, Murray, *The eyes have it: cinema and the reality effect*, ed. Rutgers University Press, New Brunswick, New Jersey and London, 2013

208. Popoveniuc, Bogdan, *Filosofia singularității. Creierul global: o etică a gândirii fără om*, ed. Eikon, București, 2016
209. Prelipcean, Teodora, *Utopia. Imaginarul social între proiecție și realitate*, ed. Adenium, Iași, 2015
210. Prince, Stephen, *Digital visual effects in cinema: the seduction of reality*, ed. Rutgers University Press, London, 2012
211. Putnam, Hilary, *Representation and reality*, ed. The MIT Press, Cambridge, 1988
212. Rancière, Jacques, *The politics of aesthetics: the distribution of the sensible*, ed. Continuum, New York, 2006
213. Ricoeur, Paul, *De la text la acțiune. Eseuri de hermeneutică II*, traducere de Ion Pop, ed. Echinoc, Cluj-Napoca, 1999
214. Ricoeur, Paul, *Despre interpretare. Eseu asupra lui Freud*, traducere de Magdalena Popescu și Valentin Protopopescu, ed. Trei, Iași, 1965
215. Ricoeur, Paul, *Eseuri de hermeneutică*, traducere de Vasile Tonoiu, ed. Humanitas, București, 1995

216. Ricoeur, Paul, *Lectures on ideology and utopia*, ed. Columbia University Press, New York, 1986
217. Roman, Marina, *Ambiguitate teatrală și finalitate liturgică în opera lui Andrei Tarkovski*, ed. Bibliotheca, Târgoviște, 2013
218. Ronen, Ruth, *Possible worlds in literary theory*, ed. Cambridge University Press, Cambridge, 1994
219. Rousseau, Jean-Jacques, *Despre contractul social*, traducere de Cătălin Avramescu, ed. Nemira, București, 2008
220. Rousseau, Jean-Jacques, *Discurs asupra originii și fundamentelor inegalității dintre oameni*, traducere de Codruța-Ioana Ivanciuc, ed. Best Publishing, București, 2001
221. Rushton, Richard, *The reality of film. Theories of filmic reality*, ed. Manchester University Press, Manchester and New York, 2011
222. Ruyer, Raymond, *L'Utopie et les utopies*, ed. Payot, Paris, 1950
223. Ryan, Marie-Laure, *Possible worlds, artificial intelligence and narrative theory*, ed. University Bloomington & Indianapolis Press, Indiana, 1991

224. Santos, Antonio, *Tierras de ningún lugar. Utopía y cine*, ed. Cátedra, Madrid, 2017
225. Santos, Antonio, *Tiempos de ninguna edad. Distopía y cine*, ed. Cátedra, Madrid, 2019
226. Sargent, Lyman Tower, *Utopianism: a very short introduction*, ed. Oxford University Press, Oxford, 2010
227. Sartre, Jean-Paul, *Imaginarul. O psihologie fenomenologică a imaginației*, traducere de Irina-Andreea Szekely și Cristian Ciocan, ed. Spandugino, București, 2023
228. Schiller, Friedrich, *Scriere estetice*, traducerea Gheorghe Ciorogaru, ed. Univers, București, 1981
229. Schaeffer, Jean-Marie, *Pourquoi la fiction?*, ed. Seuil, Paris, 1999
230. Schusterman, Richard, *Estetica pragmatistă. Arta în stare vie*, traducere de Ana-Maria Pascal, ed. Institutul European, Iași, 2004
231. Șerban, Alex Leo, *De ce vedem filme*, ed. Polirom, Iași, 2006
232. Shields, Rob, *The virtual*, ed. Routledge, New York, 2003

233. Singer, Irving, *Ingmar Bergman, cinematic philosopher: reflections on his creativity*, ed. The MIT Press, Cambridge, 2007
234. Sinnerbrink, Robert, *New philosophies of film: thinking images*, ed. Continuum International Publishing Group, London, 2011
235. Spinoza, Benedict, *Etica*, traducere de Al. Posescu, ed. Științifică, București, 1957
236. Sobchack, Vivian, *The address of the eye. A phenomenology of film experience*, ed. Princeton University Press, Princeton, 1992
237. Stam, Robert, Raengo, Alessandra, *A guide to the theory and practice of film adaptation*, ed. Blackwell, New Jersey, 2005
238. Steinhoff, William, *George Orwell and the origins of 1984*, ed. University of Michigan Press, Ann Arbor, 1975
239. Steyerl, Hito, *Dincolo de reprezentare*, traducere de Andrei Anastasescu, ed. Idea Design & Print, Cluj-Napoca, 2017

240. Stiegler, Bernard, *Technics and time: cinematic time and the question of malaise 3*, ed. Stanford University Press, Stanford CA, 2011
241. Stivale, Charles J., *Gilles Deleuze: key concepts*, ed. McGill-Queen's University Press, Montreal & Kingston, 2005
242. Stoichiță, Victor Ieronim, *Efectul Sherlock Holmes. Trei intrigi cinematografice*, ed. Humanitas, București, 2013
243. Suler, John, Zakia, Richard D., *Perception and imaging: photography as a way of seeing*, ed. Routledge, London, 2017
244. Taylor, Charles, *Modern social imaginaries*, ed. Duke University Press, Durham and London, 2004
245. Trahair, Richard C. S., *Utopias and utopians*, ed. Routledge, London & New York, 2013
246. Trousson, Raymond, *Voyage aux pays de nulle part. Histoire littéraire de la pensée utopique*, ed. de l'Université de Bruxelles, Bruxelles, 1979
247. Turkle, Sherry, *Life on the screen: Identity in the age of the internet*, ed. Simon & Schuster, Phoenix, 1997

248. Turner, Graeme, *Film as social practice*, ed. Routledge, London, 1999
249. Vattimo, Gianni, *Of reality: the purposes of philosophy*, ed. Columbia University Press, New York, 2012
250. West-Pavlov, Russell, *Space in theory*, ed. Rodopi, Amsterdam & New York, 2009
251. Westphal, Bertrand, *Geocriticism. Real and fictional spaces*, ed. Palgrave Macmillan, Londra, 2011
252. Williams, Christopher, *Realism and the cinema*, ed. Routledge and Kegan Paul, London, 1980
253. Wunenburger, Jean-Jacques, *Filosofia imaginilor*, traducere de Muguraș Constantinescu, ed. Polirom, Iași, 2004
254. Wunenburger, Jean-Jacques, *Imaginarile politicului*, traducere de Ionel Bușe și Laurențiu Ciontescu-Samfireag, ed. Paideia, București, 2015
255. Wunenburger, Jean-Jacques, *Imaginarul*, traducere de Dorin Ciontescu-Samfireag, ed. Aius, Craiova, 2022

256. Wunenburger, Jean-Jacques, *Utopia sau criza imaginarului*, traducere de Tudor Ionescu, ed. Aius, Craiova, 2023
257. Wunenburger, Jean-Jacques, *Viața imaginilor*, traducere de Ionel Bușe și Petrișoș Militaru, ed. Aius, Craiova, 2024
258. Wuppuluri, Shyam, Doria, Francisco Antonio, *The map and the territory. Exploring the foundations of science, thought and reality*, ed. Springer International Publishing, Cham, 2018
259. Žizek, Slavoj, *Living in the end times*, ed. Verso, Londra, 2010
260. Zlotchew, Clark, *Varieties of magical realism*, ed. Academic Press ENE, New Jersey, 2007

PUBLICAȚII

1. Adam, Suzi, *Social imaginaries*, Vol. I, Issue. I, ed. ZetaBooks, București, 2015
2. Ball, Terence, Models of power: past and present, *Journal of the history on the behavioral sciences*, vol. 11, 1975
3. Corbin, Henry, Mundus imaginalis ou l'imaginaire et l'imaginal, *Cahiers Internationaux de Symbolisme*, Nr. 6, Paris, 1964
4. Foucault, Michel, Of other spaces, *Diacritics*, No. 16, 1986
5. Jameson, Fredric, On magic realism in film, *Critical Inquiry*, Vol. 12, Nr. 2 (Winter, 1986), The University of Chicago
6. Lombard, Matthew, Ditton, Theresa, At the heart of it all: the concept of presence, *Journal of Computer-Mediated Communication*, Volume 3, Issue 2, 1 September 1997
7. Mateciuc, Ioan, Persona. Un manifest al interiorității, *Revista Bucovina literară*, Nr. 7-8-9/2020

8. Mateciuc, Ioan, Requiem for a dream. Despre spațiile protocolare ale dependenței, *Revista Dacia literară*, Nr. 4 (159) /iarna 2020-2021
9. Mateciuc, Ioan, Transcendence. Despre structurile identitare ale postumanului, *Revista Dacia literară*, Nr. 3 (162)/ 2021
10. Mateiciuc, Ioan, Le labyrinthe de Pan: mécanismes de défense dans le conte de fées cinématographique, *Revista International Journal On Humanistic Ideology*, Vol. XIII, Nr. 11, ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2023
11. Mateiciuc, Ioan, The utopian city: a boundary of filmic reality, *Revista Hermeneia*, Nr. 27, ed. Fundației Academice Axis, Iași, 2021
12. Matthew Lombard, Theresa Ditton, At the heart of it all: the concept of presence, *Journal of Computer-Mediated Communication*, Volume 3, Issue 2, 1 September 1997
13. Zofia Rosińska, Leopold Blaustein: Imaginary Representations, A Study on the Border of Psychology and Aesthetics; The Role of Perception in Aesthetic Experience, *Estetika: The Central*

European Journal of Aesthetics, Nr. 48 (2), November, 2011.

14. Slater, Mel, Measuring presence: a response to the Witmer and Singer presence questionnaire, *Presence: Teleoperators and virtual environments*, Nr. 8 (5), 1999

FILMOGRAFIE

1. 1984 (*Nineteen Eighty-Four*), r. Michael Anderson, 1956
2. 1984 (*Nineteen Eighty-Four*), r. Michael Radford. 1984
3. 2001 - O odisee spațială (*2001 - A space odyssey*), r. Stanley Kubrick, SUA, 1968
4. Alice în Țara Minunilor (*Alice in Wonderland*), r. Tim Burton, 2010
5. Avatar, r. James Cameron, 2009
6. Batman (*Batman*), r. Tim Burton, 1989
7. Brazil (*Brazil*), r. Terry Gilliam, 1985
8. Călăuza (*Сталкер, Stalker*), r. Andrei Tarkovski, 1979
9. Cronicile din Narnia - Leul, Vrăjitoarea și Dulapul (*The Chronicles of Narnia*), r. Andrew Adamson, 2005
10. Cubul (*Cube*), r. Vincenzo Natali, 1997
11. Culoarea rodiei (*Sayat Nova*), r. Serghei Paradjanov, 1969

12. Demolatorul (*Demolition Man*), r. Marco Brambilla, 1993
13. Deschide ochii (*Abre los ojos*), r. Alejandro Amenábar, 1997
14. Deschide ochii (*Vanilla Sky*), r. Cameron Crowe, 2001
15. Doctor Parnassus (*The Imaginarium of Doctor Parnassus*), r. Terry Gilliam, 2009
16. Ea (*Her*), r. Spike Jonze, 2013
17. Elena (*Елена*), r. Andrei Zviaghințev, 2011
18. Evadare din Alcatraz (*Escape from Alcatraz*), r. Don Siegel, 1979
19. *Ex Machina*, r. Alex Garland, 2014
20. Harry Potter (*Harry Potter*), r. Alfonso Cuarón, Mike Newell, David Yates, Chris Columbus, 2001-2011
21. Insula (*Hadaka no Shima*), r. Kaneto Shindō, 1960
22. Insula (*The Island*), r. Michael Bay, 2005
23. Interstelar (*Interstellar*), r. Christopher Nolan, 2014

24. *Kolberg*, r. Veit Harlan, 1945
25. Împușcătura (*Blow Up*), r. Michelangelo Antonioni, 1966
26. În căutarea lui Eric (*Looking for Eric*), r. Ken Loach, 2009
27. Începutul (*Inception*), r. Christopher Nolan, 2010
28. Jocurile Foamei (*The Hunger Games*), r. Gary Ross, 2012
29. Labirintul lui Pan (*Pan's Labyrinth*), r. Guillermo del Toro, 2006
30. Labirintul: Evadarea (*The Maze Runner*), r. Wes Ball, 2014
31. *Lazzaro felice*, r. Alice Rohrwacher, 2018
32. Manuscrisul găsit la Saragosa (*Rekopis znaleziony w Saragossie*), r. Wojciech Has, 1965
33. Marele dictator (*The Great Dictator*), r. Charlie Chaplin, 1940
34. Matricea (*Matrix*), r. Lana Wachowski, 1999
35. *Metropolis*, r. Fritz Lang, 1927
36. *Midsommar*, r. Ari Aster, 2019

37. Noaptea americană (*La Nuit Américaine*), r. François Truffaut, 1973
38. Notes on Blindness: Into Darkness, r. James Spinney, Peter Middleton, 2016
39. Oglinda (*Зеркало*), r. Andrei Tarkovski, 1975
40. Oglinda neagră (*Black Mirror*), r. Carl Tibbetts, 2014-2025
41. Portocala mecanică (*A Clockwork Orange*), r. Stanley Kubrick, 1972
42. Raportul special (*Minority Report*), r. Steven Spielberg, 2002
43. Recviem pentru un vis (*Requiem for a dream*), r. Darren Aronofsky, 2000
44. Roșii și alibi (*Csillagosok, katonák*), r. Miklós Jancsó, 1967
45. Shutter Island, r. Martin Scorsese, 2010
46. Strania poveste a lui Benjamin Button (*The Curious Case of Benjamin Button*), r. David Fincher, 2008
47. *The Enemy*, r. Harry Boast, 2017
48. *The Science of Sleep*, r. Michel Gondry, 2006

49. Trandafirul roșu din Cairo (*The Purple Rose of Cairo*), r. Woody Allen, 1985
50. Triunghiul (*Triangle*), r. Christopher Smith, 2009
51. Undeva la Palilula, r. Silviu Purcărete, 2012
52. *Upgrade*, r. Leigh Whannell, 2018
53. Valerie and Her Week of Wonders (*Valerie a týden divu*), r. Jaromil Jires, 1970
54. Vânătorul de recompense (*Blade Runner*), r. Ridley Scott, 1982
55. Viața lui Pi (*Life of Pi*), r. Ang Lee, 2012
56. Viață după moarte (*Transcendence*), r. Wally Pfister, 2014